

mestoma prevelika gostobesednost, postali pa bi preglednejši in bili bližje dijakovemu dojemanju. Prepričan sem, da bodo zaradi omenjenih odlik Shematski pregledi – Geografija našli čim prej svoje mesto v geografskih kabinetih in pri dijakih.

ODPADEK NAJ NE BO SAMO ODPADEK Natalija Špeh

Na inštitutu za ekološke raziskave ERICO v Velenju že več let v sodelovanju z Medobčinsko zvezo prijateljev mladine izvajajo projekte okoljskega izobraževanja za osnovnošolce nekdanje občine Velenje (danes MO Velenje, občine Šoštanj in občine Šmartno ob Paki).

V šestih razredih osnovnih šol letos že četrto leto poteka projekt »Odpadek naj ne bo samo odpadek«, ob zaključku projekta pa izide zbornik. Projekt je pomenovala prva generacija sodelujočih šestošolcev. V začetku septembra 1999 je bila predstavljena zadnja izdaja zbornika. V okviru projekta nastanejo propagandni plakati, nagrajeni trije pa so bili v lanskem letu oblikovani v razglednice, ki so bile priložene k zborniku.

V uvodnem nagovoru avtorica in urednica Mojca Ževart povabi vse, ki nam ni vseeno, kaj se dogaja z naravo, da skupaj razmišljamo o okolju prijaznem življenju. Bralca vzpodbudi, da vsak posameznik lahko prispeva k ohranjanju in izboljšanju razmer v našem bivalnem in delovnem okolju, za katerega smo vsi odgovorni. Nadalje nas sooča z neizpodbitnimi dejstvi, da je človek le del naravnih ekosistemov Zemlje in ne gospodar. In za ohranitev skupnega življenjskega prostora je zelo pomemben način življenja, ki si ga izberemo. Prepriča nas z besedami »pločevinka se razkrajja 200 let, plastična steklenica 400 let, žvečilni gumi se ne razgradi nikoli.« Razmišljanje očitajoče zaključí s Prešernovim verzom: »Prijatli, prašamo vas, kam?« Bralca opominja, da se v državah

Evropske skupnosti letno zbere več kot 2 milijona ton strupenih odpadkov, kar ponazori z 2000 kilometrov dolгим vlakom oz. razdaljo med Koprom in Moskvo. »Kam bi ga 'parkirali' vi?«

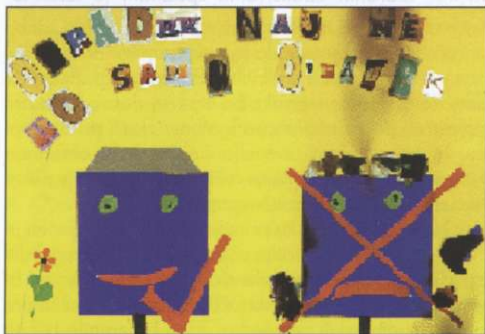
Ves čas s konkretnimi primeri iz vsakdanjega življenja poudarja, kako nujno je preprečiti oz. zmanjšati nastajanje odpadkov. Predlaga znano formulo 4R (*reduce, reuse, recycle, response*) in jo prevedeno v formulo štirih P-jev (pomanjšaj, ponovno uporabi, predelaj, preudari) podrobneje predstavi ter bralcem vseh starostnih kategorij približa na zelo poljuden način. Govori o različnih oblikah ravnanja in gospodarjenja z odpadki, med njimi o ločenem zbiranju, pomenu in možnostih ponovne uporabe odpadkov, ter učinkovitosti omenjenega načina zajemanja odpadkov, ki je odvisna od nas samih. Bralca seznani z različnimi vrstami odpadkov ter ustreznem ravnanju z njimi (kompostiranje, sekundarne surovine, nevarni odpadki). V poglavju četrtega P-ja ponudi tudi kar nekaj praktičnih nasvetov, npr. pred nakupom: »Ali količina kupljenega odgovarja mojim potrebam? Se lahko popravi? Je kvalitetno, bo trajalo? Se lahko reciklira?« ali med kupovanjem samim: »Odkloni vrečke za majhne artikle! Če že kupiš vrečko, jo vsaj večkrat uporabi!«. Opozori, da izmed različnih vrst embalaž pri nas zoenkrat lahko predelamo in ponovno uporabimo samo steklenice.

»Stran« ni nikjer! nas opomni avtorica v naslovu enega od zadnjih poglavij. Hoče povedati, da vreči smeti stran pomeni, da smo jih samo dali drugam. Večina odpadki ne morejo izginiti, samo škodo delajo drugje. Tudi sežiganje lastnih odpadkov ni dobra rešitev. In še ena, morda prehuda resnica, pa vendar primerna za najbolj nedotakljive: »Odpadki so, kjer so ljudje. Ali morda celo: Odpadek je en sam, in to so ljudje.«

S sloganom »Na svidenje. V lepšem jutri!« ob koncu priročnega zbornika zaključí avtorica, da je edina pot do uspeha obuditi v naše vsakdanje življenje načela okoljske etike. Tako jezik avtorice besedila kot spremljajoče ilustracije Urške Stropnik ter oblikovanje Roka Polesa so nenavadno privlačni. Tako približajo pomen varovanja našega življenjskega okolja še tako brezbržnim.

LUUBLJANA: GEOGRAFIJA MESTA Blaž Repe

Sredi oktobra letošnjega leta se je odvijalo 18. zborovanje slovenskih geografov. Od leta 1952 naprej so se zborovanja odvijala v različnih slovenskih mestih, pokrajinah in regijah: prvič v Kamniku, nato pa so si sledili Maribor, Murska Sobota, Portorož, Velenje, Novo mesto, Nova Gorica, Ravne na Koroškem (jugovzhodna Koroška), Rogaška Slatina (Vo-

glajnsko-Sotelska Slovenija), Tolmin–Bovec (Zgornje Posočje), Maribor (Mariborsko Podravje), Kranj–Bled (Gorenjska), Postojna (Notranjska), Dolenjske toplice (Dolenjska in Bela Krajina), Portorož (Primorje), Celje (Savinjska) in predzadnje Ptuj (spodnje Podravje s Prlekijo). V letošnjem jubilejnem letu 2000 je čast organizacije zborovanja prvič pripadla Ljubljani.

Rezultat letošnjega zborovanja je knjiga »Ljubljana: Geografija mesta«, ki jo je izdal organizator zborovanja, Ljubljansko geografsko društvo pri Založbi ZRC. Knjiga je zaključeno monografsko delo, kakršnega Ljubljana v takšni obliki in obsegu še ni bila deležna. Do sedaj je obstajalo precej monografskih del, ki pa so bila predvsem zgodovinskega, umetniško-zgodovinskega, arhitekturnega ali poljudnega značaja. Ne moremo sicer trditi, da je bila Ljubljana z raziskovalnogeografskega vidika zapostavljena, saj so jo proučevali številni domači in tuji posamezniki, kot tudi vse geografske institucije in raziskovalne skupine. A kljub temu je manjkala tista pika na i, ki bi združila vsa spoznanja nalog, del, disertacij, raziskav in projektov ter jih predstavila kot aktualno, samostojno, problemsko zasnovano in celovito geografsko celoto.

Glavno vodilo letošnjega zborovanja so bili urbanogeografski problemi in zato je v knjigi tej temi namenjeno tudi največ prostora, kar pa še zdaleč ne pomeni, da so ostale vsebine zanemarjene. Knjiga »Ljubljana: Geografija mesta« je namreč razdeljena na tri po obsegu enakovredne sklope. Prvemu delu, ki nosi naslov Razvoj in zgradba mesta, dajejo pečat zgodovinska, kartografska in prebivalstvena tematika. Še posebej podrobno je opredeljena notranja (morfološka, funkcionalna, socialnogeografska) zgradba mesta. Na koncu so prikazane razvojne možnosti, s katerimi se bo morala soočiti Ljubljana kot glavno mesto in bodoče evropsko regijsko središče.

Drugo, pretežno fizičnogeografsko poglavje »Okolje« začena primer ene od možnih naravnih regionalizacij in tipizacij ljubljanske občine na podlagi reliefa, kamnin in rastja. Nato so v nadaljevanju predstavljene še mestna klima in biotopi v Ljubljani ter njihova primerjava z biotopi v Mariboru. Tem trem pa sledijo bolj okoljske teme z vidika naravnih nesreč, kvalitete bivalnega okolja, (ne)sonaravnega razvoja, talne vode in kmetovanja v rastlinjaki. Le to kot ena najbolj intenzivnih oblik kmetijstva, še posebej grozi ljubljanskim prstem in podtalnici.

Slednje poglavje je tudi vez do zadnjega sklopa »Mesto in okolica«, ki pa je bolj regionalno in sintezno obarvano, saj prikazuje vezi med mestom in njegovo suburbanizirano okolico, s katero je mesto neločljivo povezano v živ organizem. Na slikovit način so opisane možnosti za razvoj kmetijstva, še podrobneje pa dobimo vpogled v pridelavo v rastlinjaki. Poleg tega spoznamo rekreacijske navade Ljubljančanov tako pozimi kot poleti, prometno vlogo Ljubljane

in njen javni potniški promet ter dnevno migracijo kot posledico dejstva, da je Ljubljana glavno zaposlitveno središče za osrednjo Slovenijo.

Seznam avtorjev, ki so napisali članke za monografijo o Ljubljani, kaže na izrazito širino in interdisciplinarnost geografskega proučevanja. Tako lahko med avtorji prispevkov najdemo tako predstavnike študentov, kot člane vseh osrednjih geografskih institucij, sodelavce Statističnega urada, Kmetijskega inštituta, Urbanističnega inštituta Republike Slovenije in mestne občine Ljubljana ter strokovnjake iz tujine.

Knjiga časovno posega v preteklost do te mere, da postavi temelje in okvire za obravnavanje sodobne geografske problematike, ki je vsebinsko na prvem mestu. Tako držimo v rokah sodobno in aktualno delo, kar dokazujejo številne preglednice z najnovejšimi podatki o prebivalstvu, klimi, rabi tal, stanju okolja, kmetijskih površinah, prometu in drugem ter barvni diagrami, grafiki, slike in karte.

Kljub omejenemu času in sredstvom, nam zanimivo branje popestrita tudi lično oblikovanje in obilica fotografij, na koncu pa je dodan še zares obsežen seznam literature, ki nas vodi do dodatnih virov informacij in hkrati opozarja na bogato zakladnico razpoložljivega znanja o našem glavnem mestu.

Na koncu naj se naslonimo na uvodnik knjige Milana Orožna Adamiča, predsednika Zveze geografskih društev Slovenije, ki izraža upanje, da je ustvarjalcem knjige uspelo pripraviti zanimivo delo in odšteti številne poglede. Lahko mu zagotovimo, da so bili pri tem uspešni, saj je pričujoče delo res zanimivo, hkrati pa je mogoče v knjigi najti odgovore na številna pomembna vprašanja, povezana z našim glavnim mestom.

NARAVOSLOVJE – ENCIKLOPEDIJA ZNANOSTI Miha Pavšek

Pred nami je obsežen, za geografje še kako zanimiv naravoslovni priročnik, poln informacij o znanstvenih spoznanjih, ki jih tolmači na razumljiv in privlačen način. Tovrstno podajanje znanja in predstavitev izbranih znanstvenih spoznanj je izredno težka naloga za vsakega urednika in prevajalca, hkrati pa tudi izjemni izziv. Knjiga je v izvirniku izšla pri založbi Dorling Kinderley Ltd iz Londona, v slovenščini pa jo je izdala Slovenska knjiga. Odlikuje jo bogata grafična oprema, na katero smo pri publikacijah te priznane angleške založbe sicer že navajeni. Razpon v knjigi obravnavane tematike je zelo širok, saj sega od atoma do veselja, od radioaktivnosti do kozmetike, od statične elektrike do televizije, od nastanka Zemlje do vesoljskih postaj ter od prvih živih bitij do najnovejših prizadevanj za ohranjanje narave. Skratka, pred nami je obilica geografsko zanimivega bra-